І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

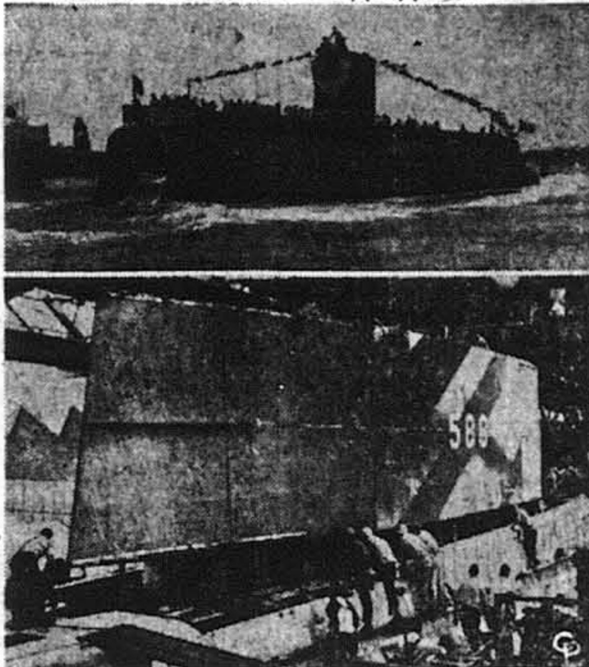
Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 159. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го СЕРПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 20, 1958 No. 159. VOL. LXV.

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ВІДНОВИВ ІНТЕГРАЦІЮ У ЛИТТЛ РОКУ

Ст. Луїс. — Восьмий Окружний Апеляційний Суд ЗДА скасував своїм рішенням з дня 18-го серпня ц. р. постанову дистриктового судді про припинення інтеграції у Центральній Середній Школі у Литтл Ваку на протяг двох і пів років. Рішення Апеляційного Суду було винесене шістьма голосами проти одного на 16 днів перед відкриттям школи, що має відбутися 2-го вересня ц. р. У цій школі у минулому році була встановлена інтеграція щойно після інтервенції федеральних військ. Рішення це матиме дальший видатний і далекосяжний вплив на встановлення інтеграції у школах Півдня. Припинення інтеграції зарядив був дистриктовий суддя Гаррі Дж. Лемлі з Гоп в Аркенсо на вимогу шкільної ради в Литтл Року. Провідник більшости в Апеляційному Суді суддя Мартин Ц. Маттіс з Ст. Луїс, мотивуючи рішення в справі скасування постанови дистриктового судді, підкреслив, що розпорядки федеральних судів мусять бути респектовані в ніякому випадку, особливо ж під загрозою самовільних і протизаконних виступів окремих одиниць з-поміж підбуреної юрби, ці розпорядки не можуть бути скасовані чи припинювані. Не погодився з рішенням більшости членів Апеляційного Суду тільки 90-літній суддя Арчиболд К. Гарднер з Юрону, С. Д., який заявив, що Шкільна Рада з Литтл Року ділала в добрій вірі і що суддя Лемлі базував свою постанову про припинення інтеграції на реальних умовах, а не на теорії. Суперінтендент шкіл в Литтл Року Вірджіл Блоссом назвав рішення Апеляційного Суду розчаруванням і заявив, що проти цього рішення буде внесений новий відклик вже до Найвищого Суду ЗДА. Якщо цей відклик буде здійснений, то справа інтеграції в Центральній Середній Школі в Литтл Року може бути припинена знову на яких кілька місяців, бо найближча сесія Найвищого Суду відбудеться щойно з початком жовтня ц. р., хоч — на думку правників — такий відклик не дає можливости відновити дійсности постанови дистриктового суду про припинення інтеграції. На вістку про рішення Апеляційного Суду губернатор стейту Аркенсо Орвел Е. Фобус почав наради із своїми дорадниками в справі скликання стейтової леґіслятури для прийняття рішень, які б уможливили здійснення інтеграції в Центральній Середній Школі в Литтл Року. Разом із цим споділяються дальших неспокоїв у Литтл Року.

НОВІ АМЕРИКАНСЬКІ ПІДВОДНІ ЧОВНИ

Угорі: сьомий з черги американський атомний підводний човен „Морський Змій" готовий до плавби у Портсмуті, Ню Гемпшір. Крім іншої зброї він виряджений теж в керовані далекосяжні ракети. Унизу: у корабельбудівнях у Гротон, Конн. закінчують будувати „Тритон", найбільший підводний човен світу з подвійним нуклеарним реактором.

ЗДА НЕ ПРИЗНАЮТЬ МИРУ „ЗА ВСЯКУ ЦІНУ"

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДЖ. Ф. ДОЛЛЕС ВИГОЛОСИВ ВЕЛИКУ ПРОМОВУ ПРО ПРИНЦИПИ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ АМЕРИКИ

Ню Йорк. — „Історія ясно доказала, що не можна запевнити мир через заспокоювання агресорів миром за всяку ціну. Фактом є, що людина не прийме миру за всяку ціну. Людська вдача така, що багато людей радше боротимуться і вмиратимуть, ніж зрікаються признаних їм Богом прав..." Таке заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес на вступі своєї великої промови, виголошеної 18 ц. м. на конвенції Американських ветеранів закордонних воєн в готелі Астор у Ню Йорку. Вся його промова була актом оскарження проти совєтської агресивної політики, яка — для власних цілей — відкидає тезу про колективну оборону загрожених країн. Доллес пригадав, що ні рок перед вибухом другої світової війни сам Сталін докоряв західним державам, що вони потурають політиці посередньої агресії, яку проводив Гітлер. Потім Сталін разом із Гітлером розпочали другу світову війну. Тепер Совєтський Союз, ставши великою потугою, повів — разом із створеним ним і очолюваним рухом міжнародного комунізму — політику, наставлену на знищення цілуючого вільного світу та заволодіння над цілим світом. Тому СССР нині оспорює природне право народів до спільної оборони проти спільної небезпеки. На щастя, казав Доллес, більшість вільного світу не поділяє думки Совєтів і кругло 50 держав заанґажовані в пактах колективної безпеки з засадою — коли один стане жертвою нападу, то всі мають спішити йому з допомогою. Дальше Доллес довго займався проблемою посередньої агресії, яка має так само на цілі нівечити самостійність окремих держав та встановляти в них слухняні агресорові режими. Доллес признав, що проблема посередньої агресії „делікатна", а перестерігав проти толерування поквапних збройних інтервенцій. Він пригадав, що збройна інтервенція Совєтів на Мадярщині була саме найяскравішою формою агресії. Доллес боронив тезу, що політика не може керуватись засадою доцільности на коротку мету, а принципами, які діють на довгу мету, маючи на увазі ідеали людини й народів. Тривкий мир може — закінчив Доллес — базуватись тільки на „солідній скалі принципу".

НОРВЕҐІЯ ЗГОЛОСИЛА В ОН КОМПРОМІСОВУ РЕЗОЛЮЦІЮ ПРО СЕРЕДНІЙ СХІД

Об'єднані Нації. — Норвезький міністер закордонних справ д-р Ганс Енґен, взявши в свої руки ініціятиву щодо переведення на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй компромісової постанови у справі Середнього Сходу, після численних розмов із представниками головних держав і державних блоків виготовив та зголосив резолюцію, яку, разом з ним, підписали представники Канади, Кольомбії, Данії, Ліберії, Панами і Параґваю. Резолюція складається з короткого вступу і 4-х уступів. Два перші головні уступи звучать так: „Стверджує, що всі членські держави повинні відмовитись від усяких погроз чи дій, зверненено безпосередньо чи посередньо проти свободи, незалежности або непорушности будь-якої держави, або ведених для підсичення громадських спорів і підривання волі народу в будь-якій державі. Закликає всі членські держави строго триматися цих зобов'язань і запевнити, що їх поведення, словом і ділом, у відношенні до загального обширу Близького Сходу, буде погоджуватись із вищезгаданою політикою. Просить генерального секретаря, з угоді з чартером, вжити негайно таких практичних заходів, які він, у порозумінні з заінтересованими урядами, вважатиме за відповідні, що вони поможуть зберегти цілі й принципи чартеру у відношенні до Лівану і Йорданії в теперішніх обставинах, маючи на увазі частину А цієї резолюції". В дальшому доручається перевести підготову щодо створення регіональної економічної організації та закликається всі держави „співпрацювати повністю у виконанні цієї резолюції". Поруч із цією резолюцією проголошено також, що з ініціятиви держав, які зроблять зайвим дальше перебування висадних військ в тих країнах, або, коли Генеральна Асамблея ствердить, що акція Об'єднаних Націй робить безпотрібним перебування в тих країнах військ ЗДА й Англії.

На засіданні Генеральної Асамблеї у понеділок 18 ц. м. не обговорювано резолюції Норвеґії, яка проте стала найважливішою подією на терені Об'єднаних Націй. Представники Індії, Індонезії і Іраку присвятили свої промови виключно дискусії про припинення англо-американських військ в Лівані і Йорданії не спричинивши консолідації тамошніх відносин і що тому треба їх якнайшвидше відкликати. Делегати сателітних держав Альбанії і Румунії повторяли совєтські фрази. Виступали це репрезентанти національного Китаю, Греції, Арґентини, Італії, Еспанії і Афганістану, але всі ці промови заледве частково характеру були вже частинки неістотні для цілої справи, що американська праця здебільша навіть не принесла їхнього змісту.

Державний секретар Доллес і англійський міністер закордонних справ Ллойд мали — кожний окремо — довші розмови з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Норвезький міністер закордонних справ Енґен мав довгі наради з єгипетським міністром закордонних справ д-ром Махмудом Фавзі. Якщо будуть добрі шанси, що норвезька резолюція осягне дві третини голосів, то покликається зайвою проєктована „приватна" конференція міністрів закордонних справ Англії, Франції, ЗДА, СССР, та могутньо Об'єднаної Арабської Республіки. Французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль відлетів у понеділок з Парижу до Ню Йорку на сесію Генеральної Асамблеї. Норвезька резолюція має прийти під голосування в другій половині цього тижня. Совєтський міністер Громико і єгипетський міністер Фавзі заповіли ще свої повторні промови.

Палата відкинула законопроєкт про реформу робітничого закону

Вашингтон. — 18-го серпня Палата Репрезентантів більшістю 198 до 190-ох голосів відкинула законопроєкт про реформу робітничого закону, який 17-го червня прийняв був Сенат більшістю 88-ох до 1-го. Проти голосували 137 республіканців і 61 демократ, а за було 149 демократів і 41 республіканець. Майже по 10 відсотків конгресменів із кожної партії були не присутні під час голосування. Внаслідок відкинення законопроєкту сенаторів Джана Ф. Кеннеді і Ірвінга Айвса знову принаймні один рік робітничі доброділійні фонди будуть без потрібної охорони, якої конче потреба, як це виявило слідство сенатської слідчої комісії, яка вела переслухання в справі фінансових зловживань в робітничих організаціях. Сенатор Кеннеді сказав: „Тільки Джіммі Гоффа може тішитися зі свого продовженого щастя. Чесні члени робітничих спілок і громадянство може дивитися на це як на трагедію, що політичні міркування не дозволили ухвалити законопроєкту згідно з рекомендаціями комісії Мек-Клеллена".

Палата проти будівельного закону

Вашингтон. — 18-го серпня Палата Репрезентантів відкинула законопроєкт про будівельну програму і тим способом цього року внеможливлено ухвалення закону про будову нових мешкань для тих кол населення, які їх найбільше потребують. Проти цього закону виступав уряд і республіканці, твердячи, що він збільшив би інфляцію валюти. Згідно з цим законопроєктом мали б видати 400,-000,000 доларів на поправу занедбаних міських районів та злібералізування позичок на будову мешкань, а також на будову дешевих мешкань для старших осіб. Палата з поспіхом голосує над численними законопроєктами, бо хоче йти на вакації ще цього тижня, а в попередніх місяцях конгресмени витрачали багато часу на довгі дискусії, а тепер спікер Палати Сем Рейбирн не може дозволити навіть на найконечніші дебати, як про це нарікав республіканський конгресмен Леслі С. Арендс.

В Українському Дні в Питсбурґу взяло участь понад 5,000 осіб

Питсбурґ. — Український День, влаштований тут у неділю 17 серпня ц. р. Об'єднанням Українсько-Американських Організацій Пенсильвенії, пройшов з повним успіхом при масовій участі українців Питсбурґу й околиці. Почесним гостем був д-р Олександер Сас-Яворський. На програму Українського Дня склалися виступи церковного хору української Католицької Церкви на Савт Сайд у Питсбурґу під проводом Євгена Крука і хору Української Православної Ліґи під проводом Осипа Головецького, який був одночасно керівником цілої програми, як теж виступи танцювальних груп із Савт Сайду у Питсбурґу, Мікісрак та Шарону. Промовляли — секретар Об'єднання Українських Організацій Західної Пенсильвенії д-р Антін Луцький — українською мовою та п-на Дарія Баган — англійською мовою. П. Михайло Комічак, керівник місцевої українськ радіопрограми надилив в імені українців Західньої Пенсильвенії почесним членством Об'єднання Українських Організацій д-ра Саса Яворського за його заслуги в установленні доброго українського імені серед американського суспільства. В дальшу програму Українського Дня входили три мистецькі вистави і закінчено імпрезу ілюмінацією із штучних вогнів.

Америка постачає зброю Індонезії

Якарта. — З'єднані Держави почали постачати легку зброю Індонезії. Великі американські транспортні й вантажні літаки "Globemasters" почали вже перевозити кріси, легкі військові вози і т. п. вирядів з американських військових складів в Японії до Індонезії. Негайно після вивантаження тієї зброї, американські літаки відлітають назад до своїх баз. Скількости тієї зброї та докладного їх роду не оприлюднено, але газети гадають, що вартість тієї зброї йде у десятки і сотні мільйонів доларів. Сподіваються, що небавком появиться офіційний американський комунікат про зміну американського підходу до Індонезії Індонезія старалася раніше за зброю в Америці, але ЗДА не давали відповіді, не маючи довір'я до „евінсувальної" політики президента Сукарна. На зміну політики ЗДА вплинуло буцім-то рішуче антикомуністичне становище штабу індонезійської 200,-000-ної армії, генерала Абдула Гарріса Насуціона та більшости його старшин. Президент Сукарно заявив, що він „дуже щасливий" рішенням Америки дати зброю Індонезії.

Куртіс передбачає добробут і збільшення автової продукції в 1959 р.

Флінт, Мишиґен. — Президент Корпорації Дженерал Моторс Гарло. Г. Куртіс відзначав 65-річчя з дня своїх народин і 50-річчя своєї фірми і в своїй промові до 2,000 осіб сказав, що найближчий 1959-ий рік принесе країні добробут і збільшення продукції головним чином в автовій промисловості. Збільшення автової продукції почнеться вже восени ц. р., і воно потягне за собою інші промисли, які залежні є від розвитку автового промислу. Концерн Дженерал Моторс був заснований в 1908 році, і його вважають за найбільшу промислову корпорацію в світі. Президент Айзенгавер вислав окреме звернення до фірми Дженерал Моторс, в якому зазначив, що „праця, виконана в тій фірмі, є важливою частиною сили нашої країни". Куртіс передбачає, що автова продукція в 1965 р. становитиме 8,000,000 авт, в 1959 р. — 5,500,000 возів, а в цьому році вона має винести тільки — 4,300,000 авт!

У ВЕНЕСУЕЛІ ВДОВОЛЕНІ З ЗАЯВИ АЙЗЕНГАВЕРА

Каракас, Венесуеля. — Венесуельські часописи є вдоволені з заяви президента Айзенгавера венесуельському амбасадорові д-рові Маркосові Фальконові Брісено, в якій Президент висловив надію, що уряд в Каракасі змагатиме до того, щоб законним способом вибрати конституційну леґіслятуру і конституційного президента. Венесуельський міністер закордонних справ Рене де Соля заявив, що „рідко коли слова американського Президента були такі важливі, як тепер".

Франція помагатиме в постачанні для англійських військ в Йорданії

Амман. — Йорданський уряд дозволив французькій торговельній летунській компанії на персональну комунікацію і довоження товарів для англійського війська в Йорданії, під умовою, що французькі літаки не будуть зупинятися на території Ізраїлю. Йорданія переводить, разом з усіма іншими арабськими країнами, бойкот Ізраїлю і тому відкинула попередню просьбу тієї самої летунської компанії на користання з йорданських летовищ тому, що компанія користувалась теж летовищем в Лідді в Ізраїлі. Довіз харчів і всяких товарів для 4,000 англійських вояків в Йорданії, як теж газоліни для війська і цивільних потреб в Йорданії — це велика і дуже складна проблема. Англія віддасть до диспозиції французьким літакам свої летовища на Кипрі, де навантажуватимуть потрібні товари. Тим часом в Йорданії найбільшою сенсацією є судовий процес перед військовим трибуналом проти 5-х молодих освічених осіб, які буцім-то використовували літаки й вантажні авта агенції Об'єднаних Націй для пачкування до Йорданії бомб і зброї та займались підкиданням бомб. 25-річний Базіль Настор Гамата відкликав на розправі своє признання та заявив, що він признався до закидуваних йому злочинів під побоями. Єгипетська преса проспавляє підсудну 19-річну Надю Салті, дочку йорданського купця, як героїню й мученицю.

О. ПРАЛАТ Л. КУНИЦЬКИЙ ВЕРНУВСЯ ІЗ ЗАСЛАННЯ

З Рідних Земель наспіла сп'ізнена вістка, що о. прелат Леонтій Куницький вернувся хворий і напівспаралізований з концентраційних таборів на далекій Півночі, відбувши 10-літню каторгу. 83-літній старець-мученик перебуває тепер у Мостиськах коло Львова. Має спаралізовані обидві ноги.

Вакаційні оселі сприяють розвиткові спорту

Мережа вакаційних осель, що ними збагатилася наша спільнота впродовж останніх років, поважно сприяє розвиткові спорту, а з ним і доброго спортового духа в нашому суспільстві. Це відноситься зокрема до Союзівки, оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, де створено до цього відповідні умовини, влаштувавши три тенісові корти, площу для відбиванки і грище для копаного м'яча. Не диво, що ці умовини вже від кількох років використовують наші спортові і їхні товариства, а в цьому році під час довгого кінця тижня, зв'язаного з Днем Праці, Карпатський Лещетарський Клюб в Ню Йорку влаштовує на Союзівці тенісові змагання за першенство Української Спортової Централі Америки і Канади.

Ряд спортових змагань, головно відбиванкових, влаштовано і з нагоди Дня УРСоюзу, 17-го травня. Під час Дня, як уже інформовано, гол. предсідник УНСоюзу п. Д. Галичин склав привітання від сусідньої Союзівки, а кр'я нього були там ще приявні заст. гол. предс. п. Йосиф Лисогір та гол. секретар д-р Ярослав Падох. У відбиванкових змаганнях, в яких взяли участь сім дружин, перемогла у фінальному змаганні дружиною нюйоркського Українського Спортового Клюбу також нюйоркська дружина „Плай", опікуном якої є „Гуцул" інж. Мирон Левкалюк.

Савді Арабія замирилась з Арабською Республікою

Каїро. — Наступник престолу в Савді Арабії, її прем'єр і міністер кількох ресортів князь Фейсал перебував три дні в Єгипті, під час яких разом 9 годин нарадився з президентом Об'єднаної Арабської Республіки Ґамалем Насером. Тому, що ці розмови були названі „інформаційними", то не видано про них ніякого офіційного комунікату, але — за загальним переконанням — вони довели до прояснення напружених відносин, які існували між Савді Арабією і названою Арабською Республікою від березня ц. р., коли-то Насер публічно оскаржив короля Савда, що той фінансував змову проти Насера, намагаючись перекупити сирійських старшин. Брат короля Савда Фейсал, відмовився говорити про подробиці своїх розмов з Насером, підкреслив тільки, що „якщо були між нашими країнами хмари, то вони цілком розвіялись". Щодо теперішньої ситуації на Середньому Сході, то князь Фейсал підкреслив тільки засадничне становище Савді Арабії проти всякої чужої збройної інтервенції в будь-якій країні. За газетними інформаціями, розмови між Насером і Фейсалом мали стосуватись можливостей творення такої федерації між Савді Арабією і Арабською Республікою, яка залишала б за Савді Арабією самостійність з її окремим королем. Позиція самого короля Савді буцім-то сильно послаблена у користь його брата Фейсала, звеличника президента Насера. Король Савд має їхати на Европи „на лікування", з якого вже не вернеться до Савді Арабії.

Західня Німеччина відкинула совєтський протест

Бонн. — Західньо-німецький уряд відкинув совєтську ноту протесту проти здогадної допомоги, що її ніби дає західня Німеччина Америці в веденні „збройної агресії" проти Лівану. Совєти закидають Західній Німеччині, що вона дозволяє Америці користуватись західньо-німецькою територією для перекидування американських військ і зброї з Німеччини до Лівану. Німецька нота відповідає, що „не може бути найменшого сумніву, що Німецька Федеративна Республіка не провинилася в будь-якій агресії на Близькому чи Середньому Сході і тому закиди, зроблені в совєтській ноті, наче б Німеччина помагала агресії, позбавлені всяких підстав". Німецький уряд покликався на свою заяву з 23-го липня, в якій він висловлював надію, що в рамцях Об'єднаних Націй знайдеться розв'язка середньо-східних трудностів. Совєти старалися використати настрої в широкому німецькому громадянстві, що нерадо бачило перекидання американських військ з Німеччини до Лівану без попередження німецького уряду. Західня Німеччина хоче жити в приязних взаєминах з арабським світом, з яким вона має тісні господарські зв'язки.

УССР МАЄ НОВОГО ПРЕДСТАВНИКА В ОН

Об'єднані Нації. Петро П. Удовиченко став першим постійним делегатом УССР в Об'єднаних Націях. В офіційному комунікаті Об'єднаних Націй про передачу Удовиченком вірчих грамот ген. секретареві Гаммершильдові, названо його "Pyotr P. Udovichenko".

В АМЕРИЦІ

● **68-річний Герман Кірдорф**, який переховувався від того часу, коли його небожа Френка Кірдорфа забрали в тяжкому стані до шпиталю, 18-го серпня з'явився на поліцію в Понтіяку, Мишиґен. Френк Кірдорф признався перед смертю, що ніхто не обливав газоліною, а попікся він тої, коли хотів підпалити грабжу у Флінті. Мишиґен. Герман Кірдорф був свідком злочину свого небожа.

● **Вдова брата колишнього президента Гаррі Трумана**, Джан Росс Труман, вступив до духовної семінарії оо. Єзуїтів у Ст. Луїсі. Колишній президент є баптистом, а його брат Джан — католиком.

● **Передбачають, що в 1958 р.** американці викурять цигарок на 2 відсотки більше, як в 1957, коли вони викурили 409,400,-000,000 штук. Число викурених цигарок із фільтром збільшилося, хоч лікарі заперечують його ефективність.

● **62-річний скульптор Ернест Дюріґ**, швайцарського походження, що колись різьбив таких осіб як Гаррі С. Труман, Ф. Д. Рузвелт і Беніто Муссоліні, зомлів з голоду у своїй кімнаті, в Вашинґтоні. Властник мешкання заявив, що Дюріґ не платив комірного вже 6-ий рік, а він деколи допомагав скульптурові грішми.

● **Одна фармацевтична компанія** почала виробляти таблетки, які при опалюванні на сонці заступають всяку олію та масті і захищають шкіру від попечення. Ці таблетки виробляють з рослин, яка росте в Єгипті над Нілом.

● **Забезпеченеві компанії** передбачають, що, починаючи від 1962 року число шлюбів збільшуватиметься, бо тоді одружуватись будуть особи, які народились зараз по війні. Число народжень після війни значно підвищилась.

У СВІТІ

● **На західньо-німецьку оселю** Штайнгітлен у прикордонній смузі насковчило 20 східньо-німецьких поліцаїв, після чого 800 вояків обступили цілу оселю, перевели докладні ревізії, витягли з кривок і забрали з собою якогось чоловіка. Кажуть, що це був старшина, який втік з східньо-німецької армії. Якраз у той час в тій місцевості не було ні одного західньо-німецького поліцаїна. Американський комендант західнього Берліну заявив протест перед совєтським комендантом в зв'язку з новим порушенням Потсдамського договору.

● **Керала** — єдина із автономних в Індії округ, що від лютого минулого року має комуністичне правління. Від тих часів комуністи вбили там понад 30 своїх політичних противників. Всіх комуністів, навіть найбільших кримінальних злочинців, звільнено з в'язниць. Називають дуже „співочувальний" прем'єр Неру обурився цими „холоднокровними вбивствами".

● **Семюел Лейбовіц**, суддя з Брукліну в Ню Йорку, після подорожі по СССР, з високими похвалами висловлювався про „щирість і сердечність" совєтського генерального прокуратора, який оповідав Лейбовіцові байки про совєтське судівництво.

● **Адлей Стівенсон**, колишній двократний кандидат Демократичної партії на президента ЗДА, який кілька тижнів провів в СССР і півтори години говорив із Хрущовим, признав, що його подорож невдала, бо йому не пощастило переконати більшевиків, що в культурному світі не передруковують творів закордонних письменників без їх згоди та без оплати гонорарів. Совєтський міністер культури Николай Михайлов, з яким Стівенсон тричі зустрічався в цій справі, обіцяв „розглянути справу".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОДОРОЖ НА МІСЯЦЬ

Ідея міжплянетарних подорожей, яка ще десять років тому мала всі познаки фантазування романописців, почала набирати реальних обрисів з поступом ракетної техніки. Після успішного випущення перших штучних сателітів Землі йшло „тільки" про те, щоб: 1. ракета могла залетіти ще далі, чи пак ще вище і 2. щоб у своєму позасферичному бігу в певний обрахований момент вона могла окружити Місяць, коли той найбільше наблизиться до Землі. Такий експеримент вимагає найтіснішої співпраці учених фахівців, теоретиків і практиків, різних ділянок, від астрономії почавши, а на механіці скінчивши. Ляїкові трудно охопити уявою всю велич такої спроби. Але навіть найбільшому ляїкові в будь-якому закутку Землі ясно, що треба багато-багато спроб, поки закінчаться успіхом, себто, поки вдасться людині вислати на Місяць першу ракету.

З цього погляду, вистрелення на Місяць першої американської ракети в минулу неділю 17 серпня ц. м. було вже само собою епохальною подією, було новим етапом на шляху розкривання людиною таємниць всесвіту, — незалежно від безпосереднього висліду того експерименту. Як твердять найбільші оптимісти з-поміж фахівців, був тільки один шанс проти дев'ятьох, що експеримент вдасться. Пояснювано це тим, що ракета, чи пак знаряд, що його основною частиною є ракета типу Тор, складається з тисяч частин і що недосконалість будь-якої однієї частини може заважити на невдачі цілої спроби. У даному випадку розчарування наукових і військово-технічних чинників, що підготовляли цю спробу, стосувалось факту, що 52-тонова ракета розлетілась внаслідок вибуху вже в першій із чотирьох її складових частин. В разі успішного функціонування всього механізму, четверта й остання частина ракети мали б дати поштовх „носові" із його 40-фунтовою металевою скринею з інструментами, щойно після перелету відстані 220,000 миль у міжплянетному просторі. Вибух стався на висоті „тільки" 50,000 стіп. Очевидно, що науковці й військовики, причетні до вистрелення ракети, були розчаровані. Бо вони, як і всі інші люди доброї волі, в першу чергу американці, при всій свідомості труднощів такого експерименту, все ж плекали в серці іскорку надії: ану ж удасться! Однак, це розчарування не має нічого спільного із зневірою. Навпаки, воно посилило рішення продовжувати зусилля, без уваги на всі пізніші можливі невдачі, щоб остаточно, у сумі набутого досвіду, таки добитися успіху. Таким чином, на 14 вересня ц. р. заповіджено наступну спробу.

Насувається питання: чи не краще затаювати такі спроби від широкої публіки до часу, поки прийде успіх? Відповідь на це дав секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой: „В американському способі життя щиро проголошується як успіхи, так і невдачі, де й коли вони стаються. На першому місці стоїть зацікавлення громадянства. Це різко суперечить із звичаями в деяких інших країнах світу, де про успіхи нарід інформують, а невдачі цілковито замовчують. Однаково важливо викликати у широкому світі зрозуміння для заходів З'єдинених Держав, що мають на увазі збагачення наукового знання для добра всього людства". Таке пояснення члена американського уряду, відповідального за ракетні досліди, включно з суто науковим експериментом висилання ракети на Місяць, — заперечує тенденцію, плекану большевиками дивитись на всі новітні відкриття науки і техніки під кутом зору їх вартости для пропаґанди. Не можна заперечити, що московські большевики, які розраховують на властиві людській вдачі слабості, своєю методою засекречування всяких невдач осягають деяких успіхів. Вони мали кількадесят невдалих спроб із першим штучним сателітом Землі. Промовчавши їх, вони осягнули чималий психологічно-пропаґандивний ефект оприлюдненням комунікату про першого свого „спутніка".

Але такі фоєрверкові пропаґандивні успіхи діють тільки на коротку мету і не мають значення з перспективи часу. У цьому випадку має значення доказ, що його дала Америка минулої неділі: що те зацікавлення Місяцем, яке проявив уже понад 2,000 років тому Гіппарх і яке впродовж сторіч фасцинувало сотні різнонаціональних астрономів, створивши цілу фахову велику літературу, що те зацікавлення увійшло в нову стадію. Нема ніякого сумніву, що без уваги на кількість невдач, неминучих у змаганні до кожної гігантської цілі, людина осягне її. Може й не Америці пощастить першій доконати це діло. Але вона перша його започаткувала. І тому дата 17 серпня 1958 року ввійде в історію майбутньої міжплянетарної комунікації, все ще в мрії людства.

ПОЛІПШЕННЯ ЕКОНОМІКИ БЕЗ ІНФЛЯЦІЇ

Останнім часом приватні і урядові чинники ствердили, що економіка країни поліпшилася, хоч число незатруднених ще доволі високе. Але одночасно з цими оптимістичними ствердженнями почали появлятися песимістичні голоси про загрозу зростання інфляції валюти.

Уряд президента Айзенгавера завжди був і є проти такої економічної політики, яка змагає до добробуту країни коштом знецінювання валюти, твердячи, що це не було б морально оправданим жити вигідно і без турботи коштом майбутніх поколінь, які дістануть по нас у спадку безвартісний долар.

Дехто сподівався, що під час економічної рецесії 1957-1958 років зріст цін на товари щоденного вжитку припиниться, і це буде доброю сторінкою господарської знижки. Але так не сталося, індекс цін на товари постійно зростав, і економісти заговорили про економічний парадокс: одночасне збільшення числа безробітних і зріст коштів прожитку.

Коли ж тепер є досить господарських фактів на доказ того, що економіка ЗДА поліпшується, уряд і установи, які керують фінансовою політикою країни, почали боротьбу проти зменшення вартости доляра.

Президент Айзенгавер недавно знову закликав підприємців і робітників не збільшувати цін на товари і не домагатися підвищення платень, бо інакше треба подумати про контролю цін і заробітків. Президент апелював більше до робітників, бо вслід за зростом заробітків підприємці збільшують ціни на товари, і причина до інфляції готова.

До ознак інфляції валюти належать також спекуляції на біржі, де посередники спричиняють подорожчання цін на акції, знецінюючи тим самим доляр. В цілі поборення спекуляції збільшено до 70 відсотків готівку, яку треба платити за куплені акції. Таке утруднення кредитів має стримати спекулянтів.

Але легкість кредитів знецінює валюту й поза біржами, і тому Рада Федеральної Резерви 14-го серпня уповноважила Федеральний Банк Резерви в Сан Франсіско підвищити дисконтову ставку з 1.75 відсотка до 2-ох. Подібне підвищення дисконта буде переведене в усіх інших одинадцятьох резервових банках країни.

Рада Федеральної Резерви аж тепер признала, що під час господарської рецесії 1953-1954 років вона занадто поволі діяла, і тому допустила до того, що після господарської звишки в рр. 1955-1956 прийшла знову досить глибока рецесія, яка аж тепер кінчається.

Проте, економісти добре знають, що найкращим засобом для поборювання інфляції було б бездефіцитове зведення федерального бюджету. При теперішньому стані світової політики годі цього досягнути, бо треба раз-у-раз збільшувати видатки на озброєння. Вже тепер передбачають, що недобір у федеральному бюджеті в році, який закінчиться 30-го червня 1959, становитиме 10 більйонів долярів.

Але все ж є дані передбачати, що інфляція валюти не буде поглиблюватися в такому темпі, як досі. „Бенкерс ТрастКомпані" в Ню Йорку видала боршурку п. з. „Кілька поглядів на інфляцію", в якій констатує, що спекуляція на більшу скалю, яка спричинила б знецінення доляра, є тепер неможлива.

Продуценти ще пам'ятають той недавній час, коли вони раптово почали збільшувати продукцію, платячи робітникам за надчисельні години, внаслідок чого 1957-58 роках не мали покупців на свої товари.

Консументи не перестали купувати товари під час останньої економічної знижки. Люди мають доволі грошей і вартісних паперів, як про це свідчить департамент торгівлі, а особисті прибутки в липні цього року дійшли до рекордової суми 354 більйонів долярів. Коли ж взяти до уваги ще й різницю платень урядовців, що її вони дістали в липні за час від січня до червня 1958, то особисті прибутки становили в липні 358 більйонів долярів в річному відношенні.

У згаданій брошурі читаємо: „Інфляційний скок є тепер неможливий, хібащо уряд ЗДА прийняв би за свою політику безвідповідальности за фінанси або змушений був вести нову війну".

Як уже згадано, уряд і всі ті урядові аґенції, які відповідають за фінансові справи, стараються не допускати до знецінення доляра. 15-го серпня секретар скарбу Андерсон заявив, що він бере до уваги й можливість збільшення податків, щоб не допустити до надто великого дефіциту у федеральному бюджеті.

В боротьбі проти інфляції може брати участь і кожний американський громадянин, який шанує свій доляр, як до цього вже не раз закликав президент Айзенгавер.

УКРАЇНСЬКА НАФТА

Наявність нафтових родовищ в Україні встановлено вже давно. Нафта була відома населенню Підкарпаття і Керченського півострова ще в ранню історичну добу, але видобування її розпочато щойно в 30-их роках 19-го сторіччя у Бориславі, а дестилування — щойно 1853 року. Спочатку в Бориславі видобували нафту з ручних „шибів"; перше пробне свердлування відбулося щойно 1862 року. Видобування нафти поширилося згодом і на сумежні з Бориславом громади — Тустановичі, Волянки і Мразницю. У 1873 році на терені Борислава діяло до 800 підприємств, на яких, як подають підсовєтські українські геологи З. Т. Гонта і Т. Г. Гонта у своїй статті в 6-му числі „Науки і Життя", працювало понад 10,000 робітників. Того ж року в Бориславі видобуто 11 тисяч тонн нафти і 17,500 тон озокериту — „гірського воску". Ширшого розвитку бориславська нафтова індустрія досягла в першому десятиріччі 20-го сторіччя, коли глибина свердловин перевищала 800 метрів. В 1908 році свердловина англійської фірми „Ойл Сіті" давала 3,000 тонн нафти на добу. Загальний видобуток нафти в Бориславському басейні досяг у 1909 році 2 мільйони тонн, але відтоді він почав спадати і в 1938 р. обнизився до 370 тисяч тон річно. Ще до війни 1939 року нафтові промисловці почали шукати інших теренів і виявили нафту в різних місцевостях Долинщини, в Станиславівщині (Битків) та інших околицях Підкарпаття. Після закінчення другої світової війни, вже під совєтською владою розшуки нафти посилено, і тут нафтові родовища долинського району дають нині більше нафти як усі свердловини Бориславського нафтового басейну, де внаслідок глибших свердлувань виявлено нові родовища, що з них деякі дають навіть по 360 тонн на добу. Особливо великі запаси нафти виявлено в Долинському нафтовому районі, де нафтодайні родовища простягаються на багато кілометрів. 44 долинські свердловини дають тепер у 2.5 раза більше нафти, ніж усі 1270 експлуатаційних свердловин Бориславського району. Тому, як подають згадані вище автори, центр нафтової промисловости українського Прикарпаття перемістився тепер із Дрогобицької области в Станиславівську, до якої належать і Долина і Битьків з Пасічною. Розшуки нафти йдуть також в інших околицях Підкарпаття, де геологічні дослідження встановили її наявність. Геологи передбачають уже в недалекому майбутньому відкриття нафтових родовищ на Львівщині і Закарпатті, де вже ведуться розвідувальні й свердлувальні роботи. Ці передбачення ґрунтуються, коли йде про Закарпаття, на тому, що на Залузькій та Іршавській структурах виявлено горизонти з промисловими покладами природного газу. Щождо Львівщини, то на Коханівській структурі в Немирівському районі в квітні ц. р. із розвідувальної свердловини на глибині 1117-1150 метрів видобувано на добу 20 тонн нафти.

Першу нафту на Східній Україні одержано, — як подають згадані автори, в 1957 році на горі Золотусі біля міста Ромни, Сумської области. Але насправді наявність нафтоносних шарів на Полтавщині, у районі Лубнів і Ромна, встановив ще в 30-их роках директор Інституту Геології при Українській Академії Наук академік М. Г. Світальський із своїми співробітниками. Світальського й інших геологів у 40-их роках зліквідовано, і доля їх невідома.

Започатковані українськими вченими досліди відновлено після другої світової війни, але спробні свердловини в Роменському родовищі (на глибині 2.5 — до 3 тис. метрів) довели, що ці нафтові поклади не мають промислового значення. Підсовєтські геологи зайнялися вивченням інших місцевостей Полтавщини, Дніпровсько-Донецької западини та Донбасу, і встановили наявність нафтогазових родовищ на Миргородщині (1959 р. — Радченківське родовище), в Сагайдаку (неподалік Радченківського родовища) і одно з найбільших родовищ на терені СССР в Шибалинську. Під час розвідувальних робіт, проведених у 1956-1957 роках в Дніпро-Донецькій западині, виявлено рідку нафту в різних пунктах смуги, що простягається на 450 кілометрів від Павлограда на Дніпропетровщині до Київщини. Крім того відкрито газові й нафтові родовища в Нових Санджарах на Полтавщині (Зачепилівське родовище), на Сумщині (Качанівське родовище в грудні 1957 р.), на Миргородщині (Кибинцівське нафтове родовище, січень 1958), у Гадяцькому районі біля с. Петрівка Роменська (Глинсько-Розбишівська структура, де в травні ц. р. добовий видобуток становив 250 тонн), на Харківщині (Бриґадирівська структура) та інші. Є підстави передбачати, що великі запаси нафти знаходяться на Чернігівщині і на півночі України, почниаючи від Чернігова до Донбасу. Крім цього є нафтові родовища в Криму, на Керченському півострові: За останні роки розвідано в Криму нафтові родовища Мисове, Білокам'янське, Приозерне, в селі Владиславівка під Теодосією та в інших місцевостях.

Загальна продукція української нафти в 1957 році становила 981,000 тони, всього половину тієї продукції, що її давав Бориclав у 1909 році.

Любомир О. Ортинський

НА СВІТОВІЙ ЗУСТРІЧІ В БРЮССЕЛІ

(1)

Брюссель, серпень 1958 р. — Відзначення 127-річчя бельгійської незалежности, на жаль, мусіло обійтися без мене, бо 21-го липня я ще ловив рибу з маестром Литвиненком на Лебединому озері в нюйоркських горах Кетскил. Але, як оповідають очевидці, свято й без того відбулося дуже урочисто, тільки не дуже під смак присутнім в той час у Брюсселі відвідувачам із СССР. Оповідають, що товариші ,марикували' собі, що з поведінки брюссельців годі було помітити, що йде про таке велике свято. — Що ж це за парад, — казали вони, — коли навіть не було публічного гуляння? От поїржали трохи коні по вулицях, помахав народ білими хустинами — і маєш тобі відзначення королівства. У них, мовляв, як святкують революцію, то публіка зо три дні гуляє і хоч в той час знає, що живе... Бельгійці, пробуючи боронити свою національну честь і звичаї, відгризались, що в їхньому королівстві народ добре їсть і п'є цілий Божий рік, і що на це не треба аж державного свята. Врешті, казали вони, большевицький приклад з гучними державними святами дуже нагадує „панем ет цірцензес" часів Нерона і є дуже типовий для всякої диктатури. Не заавансовані в римській культурі чи не хотячи розуміти уцпипливого натяку, товариші покивували головами, хоч назагал їм Бельгія таки сподобалась. Остаточно — чому мала б їм не сподобатись? На кожному кроці видно добробут, першоякісні товари і люксус можна спостерігати не лише за виставовими шибами, але, в ще більшій мірі, на жителях цього мільйонового міста і цілої країни. Зокрема, в цей святковий час світової виставки в Брюсселі влаштували собі зустріч західні европейці з своїми американськими кузенами і, очевидно, приїхали на неї не в найгіршому одягу і не з пустими кишенями. А що й брюссельці хочуть сполучити приємне з корисним, отже відповідно до свята і гостей піднесли свої, і так уже не низькі ціни. Таким чином ви з острахом стверджуєте по одному проході по бульварах Моріс-Лемане, Анспах і Адольф Макс, що тут „солять як за рідну маму". Бо коли перерахуєте бельгійські франки на доляри, то відкриєте, що ціни тут або ті самі, а подекуди і вищі за ті, що їх маєте в нюйоркській П'ятій евню. Вразить вас теж „сичання" шоферів й іншої обслуги, коли ви не дасте щонайменше 20% наддатку до рахунку, і з переляком побачите, що ціни на славні брюссельські гаптп прямо фантастичні. І тоді ви вирішите, що закуп ваших подарунків ви мусите зредукувати до маленької фігурки хлопчини, що полагоджує свою першу потребу, — фігурки, яка до деякої міри є символом міста і дуже розкуплюваним сувеніром.

Опівночі — з брабантськими дюками

Брюссель — стара столиця провінції Брабант. Від часу липневої революції 1830 року, яка закінчила тут голляндське панування і дала країні волю й державну незалежність, це — столиця Бельгії. Місто розбагатіло і є тепер одним із найзаможніших у Західній Европі. Але в засаді нових будівель тут мало, щойно в останніх роках побудовано кілька модерних житлових кварталів, тунелів і один „хмарочос", найвищий у Брюсселі будинок на 16 поверхів. Але я не збираюсь переписувати відповідний уступ про красу й старовину міста із знаменитого „провідника по Брюсселю" Амбрісра, а тільки поділюсь враженнями, пережитими на Великій площі міста. Замкнута майже правильним чотирокутником середньовічних будівель, ця площа була, а зокрема, в ці дні є, побіч виставової площі, — головною атракцією Брюсселю. Витримані в стилі брабантського барокка, будівлі площі є неначе декорацією для чистого готика ратуші, що пишається між ними. Об'єктивно треба ствердити, що дати народження будівель брюссельської Великої площі не найстарші і що в порівнянні зі „стариками", як римський Колізей, храм у Кельні чи навіть віденський Стефансдом — це молодчаки, що не переступають дати 1697, дати відбудови міста після його ґрунтовного знищення і пожежі. Але чар брюссельської Великої площі не лежить в річнику постання її будівель. Його ви пізнаєте і переживете справжню середньовічну романтику щойно тоді, коли над містом заляже присмерк. Тоді то сотня штудерно розміщених рефлекторів витягає з чорних щелепів старовини відсвіжене золото орнаментації, і над площею жене по чорних хмарах золотий Михаїл Архистратиг. Звичайно, задня він завершує будівлю ратуші, але в цей нічний час і завдяки відповідному насвітленню пітьма вимазує горішню частину будівлі, і він зависає у повітрі. А коли ви відвернетесь від ратуші наліво, на вас споглядатимуть із золотих рам силюети брабантських дюків-князів, що ними прикрашений фронтон їхньої колишньої палати. А ще коли до того вдарить північний дзвін з катедри оподалік — середньовічна містерія охоплює площу і вас. І хоч площа заповнена в цей час модерним Вавилоном, суворий погляд кам'яних очищь брабантських мужів втихомирює його: притихає горляний голос північного німця, що ще хвилину тому давав своїй „мутті" додаткові інформації з історії лівого ґзимсу на „домі під лисицею"; висока „тичка" хлопця з Тексасу заніміє враз із своєю „дженерал-френд"; навіть голосні сини гарячої Сицилії обернуться на хвилю в мовчазних нордиків. Хібащо підцмокнуть „белля, белля". Ба, навіть русича рущить цей момент, тільки трохи інакше, ніж його довкілля. Бо він у цю романтичну хвилину подумає: де в чорта є наші старі міста і ратуші, де Золота брама і Данилові замки? Чому в порох розсипалася Любартова твердиня? Але цей рефлекс мигне тільки, і ви скажете собі за вченим французьким „вуаля", і також насолоджуватиметесь кусником історії і з більшим завзяттям думатимете про майбутнє...

Але минула година контемпляцій і романтичного прослезіння, і вас знову приклиє до дійсности коментар сусіда, адресований до своєї подруги: „Вандерфул плей, летс гев е дрінк". І ви теж подумаєте, що середньовічною романтикою годі жити довше, ніж час її спостерігання. Хібащо хтось хоче стати музейним кустосом, тоді прошу — хоч і цілу ніч на Великій площі в Брюсселі. Властиво не цілу ніч, бо вже від 4-ої ранку звозять на ярмарок свіжу ярину і до 8 години йде торг помідорами та головками капусти.

За дня — з совєтською пропаґандою

У Брюсселі, принаймні в тому виставково-відвідувальному, куди менше хвилювання і „воєнної гарячки", ніж в Ню Йорку, коли я його покидав. Може тому, що на світову зустріч приліз також російський ведмідь. А зблизька все виглядає не так страшно. Отже: в кількох кінах ідуть совєтські фільми, вже четвертий тиждень підряд грає Московський цирк, вже виступала група Мойсеєва, заповіджено виступ різних симфонічних оркестр і філармоній. З собою притяг сюди московський боярин і своїх підвладних. Тоді, коли державу, розум, машини і „спутніки" репрезентує „русскій чоловєк", молодшому, українському братові дозволено похвалитись фольклором, зокрема Українським державним ансамблем співу і танцю під керівництвом Г. Верьовки. І от уже від 2 серпня співає й гуляє в Брюсселі поневолена Україна, викликає своїм мистецтвом подив чужого світу і хоч до деякої міри ширить наше ім'я, а рівночасно розкриває всю траґедію сучасної України, її здеґрадування до гопака і шараварів.

ПОЛЕМ ІДУТЬ...

Полем ідуть — і повільна
 хода їх і мирна розмова.
Вітер, нагірних морелів
 покинувши зарослі дикі,
Стиглим теплом обтікає
 їм плечі, шумить у пшениці.
От ізійшли на місток.
 На поруччя склонилась Орина
І в глибині, проти сивої хмарки,
 угледіла раптом
Юної постаті обрис хиткий
 і розтріпаний жмуток
Синього цвіту в руці
 і, на вроду свою здивувавшись,
Жарко рум'янцем зайшла.
 А веселі подруги тим часом
Далі ідуть — і повільна
 хода їх і мирна розмова.

ВОЛ. СВІДЗІНСЬКИЙ

Лев Білас

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ М. ГРУШЕВСЬКОГО

(3)

Ситуація російських державницьких істориків, схема яких по своїй природі державницька, бо побудована на ідеї тяглости київської й московської державности, є властне тому теж доволі штудерна. Захищаючи її, вони спираються на кілька формальних козирів: що московські князі належали до династії Рюриків, яка княжила спочатку в Києві; що київські колись митрополити опинилися із-за татарської навали, в Москві й, прагнучи до відзискання свого впливу на всій території колишньої Руси, скріпили згодом своїм авторитетом позицію московського князя; що, найголовніше, фактичний стан теперішньої „єдности" є найкращим „арґументом" для цієї російської історичної концепції, бо фактична тривалість існуючого політичного стану леґітимує і його офіційний родовід.

Знаючи труднощі, з якими зустрілася стара державницька історіографічна школа навіть у народів з тисячолітніми державними традиціями, не будемо дивуватися, що наша державницька історіографія не могла справитися з завданням: в обличчі відносно короткотривалих фаз нашої державности зінтеґрувати їх в одно історичне й логічне ціле. Історична тяглість трьох зовсім інших під кожним оглядом держав: Київської, Козацької і Модерної могла бути встановлена тільки на іншій, не політичній підставі. Бож про якого роду „переємність" може бути мова, скажімо, між Володимиром Мономахом чи Данилом Галицьким і Хмельницьким, або між ними і Винниченком та Петлюрою? І як науково переконати в цій, наприклад, містера Доллеса? Бо російська історична концепція, маючи за собою арґументи фактичного сучасного стану і реальних силових відносин, дуже наукових арґументів уже не потребує. Докази й арґументи мусимо давати ми, бо ж ми є тепер в ролі позивачів у суді, які вимагають від світового трибуналу ревізувати його дотеперішню думку.

Коли Грушевський взявся писати наукову, сперту на історичних документах історію „України-Руси", він в дійсності не мав до вибору іншої можливости, як спертися на культурних й суспільних процесах, що відбувалися на наших землях за останнє тисячоліття й що одиноко „ясно визначили єдність" і тяглість нашої історії: „Народ, маса народна зв'язує їх (окремі періоди нашої історії — Л. Б.) в одну цілість, і єсть і повинен бути альфою й омегою історичної розвідки", — заявив тому вповні раціонально Грушевський уже в своєму вступному викладі у Львівському університеті 30 вересня 1894-го року. Народники, які так тепер у нас не в моді, інтуїтивно відчули, що мусить бути їх вихідною точкою, дармащо, як це звичайно буває в своїм запалі й ентузіязмі, пішли по правильному шляху задалеко. Тому й викликали вони „державницьку" реакцію, яка в неґації їх переборщення й собі пішла задалеко.

Поставивши перед собою таке величезне завдання, Грушевський, коли взяти під увагу, що він не мав у цьому попередників, що стан української історичної науки був для написання такої праці мало задовільний, вив'язався з нього блискуче. Він дійсно встановив тяглість культурного й соціяльного процесів на наших землях впродовж трьох чвертей тисячоліття і цим щойно уможливив новіші спроби державницької історіографії, які, одначе, без його праці, як і для того часу, який Грушевський не встиг опрацювати, неначе завішені в повітрі.

Коли зважити, яке перед Грушевським було завдання, не здивує „обширність" його „Історії". Здивувати може найбільше те, що він, починаючи з 9-го тому, став таким докладним і детальним, що історії років 1650-1658 присвятив аж три (бо 9-ий том складається на ділі з двох) грубі томи. Цього не було первісно в його пляні, і приписати це треба, на нашу думку, властно політичним міркуванням. Зрозумівши в 1920-их роках суть і небезпеку нового „воззєднання" цим разом під совєтським знаком, Грушевський постановив якнайдокладніше з'ясувати передісторію, історію і наслідки „воззєднання" старого, щоб таким чином виявити нестійкість московської леґенди. Це завдання вдалося йому виконати вже тільки частинно, але й те, що він встиг перед своєю ліквідацією зробити, є великої досяглости й робить зрозумілою ненависть до нього російських большевиків.

Тільки після докладного засвоєння всіх десятьох грубих томів зрозуміє читач внутрішню структуру і ритм української історії, яких не відкриє йому ніяка інша однотомова підмінка. Щождо останніх 300 років, то розуміння залежить від появи у нас „нового Грушевського": твору, на підставі якого можна було б їх образ набути, у нас, на жаль, ще немає.

Закид „перестарілости" можна поставити кожному творові, часом уже дуже скоро після його появи. Від нього хоронить хіба марка „клясичности", яка суґерує, що даний твір немов не старіється, знаходиться поза діянням часу. Нема сумніву, що „Історія" Грушевського, як і кожний історичний твір, у багатьох деталях вже перестаріла. В найбільшій мірі це стосується 1-го тому, в якому мова головно про передісторичні часи, бо, в останньому півстолітті, наука якраз в цій ділянці зробила найбільші поступи. Але „Історія" Грушевського не є простим накопиченням матеріялу. Джерельний матеріял для Грушевського є дійсно тільки „матеріялом" для його історичної синтези, який він зінтеґрував в історію, надав йому печать свого духа.

Що це за печать? Зрозуміти це важливо, бо тоді, нам здається, виясниться багато закидів, роблених Грушевському, виявиться його місце в процесі нашого відродження, розкриється, чому його праця є, по своїй суті, твором клясичним, неповторним, твором непроминальної вартости, якого не вдається перевершити.

Новий образ світу, який постав у добі просвічення, був на ділі зсекуляризованим християнським, середньовічним образом світу, що в свою чергу розвинувся з жидівського й античного образів світу. Стовпами модерного, зсекуляризованого образу стали поняття „вічного поступу", „людства", „соціяльної справедливости", „рівности", релігійне коріння яких наявне. Модерна людина почала вважати себе суверенною, забажала взяти свою долю в свої власні руки, сама здійснити для себе або своїх дітей уже на землі справедливість і рівність, перенесла сюди, в іманентну майбутність, рай, християнське Небесне Царство,

„ХОЖДЕНІЄ ПО МУКАМ" НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Широко відомий і дорогий наш земляк, д-р Сас-Яворський, як знаємо, єдиний досі зі „смертельників" українського роду в цій країні — дістався на найвищі щаблі телевізійних успіхів. Щоб дістатися на програму „Запит вартости 64 тисячі долярів" треба було перейти нашому землякові гори труднощів і вступних „перемог", заки симпатична особа цього нашого справжнього героя телевізійних успіхів показалась мільйонам глядачів на телевізійній скринці.

Такі самі гори труднощів та хмари суперників зустрічає на американській телевізії пересічний письменник тієї країни, зокрема початківець, або особа, що не має закулісових „впливів" та протекцій у цій велетенській телевізійній індустрії.

Ось яка приблизна доля рукопису, як пише один американський журнал, одного громадянина нашої країни, який вишле рукопис до телевізійної агентури.

Подаємо етапи рукопису „Сірої людини" з відповідним письменницьким талантом. Коли поштар в осередку телевізійної індустрії принесе коверту з рукописом „одного з мільйона" на цьому континенті, ділова секретарка, або урядовець положать його до окремої скриньки маловідомих авторів. Частенько там ціла гора таких самих рукописів, щоденно вища й вища. Одної днини прийде черга на цей рукопис, назвімо його „Дитина щастя. Редактор, назвімо його „Джов", бере його в руки й оспішно читає. — „Нарешті маємо щось нового на нашу програму „Тік-так", звертається до свого приятеля в ресторані, куди зайшов на перекуску. „Якщо так, то чому ж її не рекомендувати вище"? — відповідає його друг. Він так і вчинив, із дописком на маргінесі рукопису: річ першорядна, просто оголошує! „Дитина щастя" мандрує до голови рукописного відділу. Він також вдоволений, пише теплу рекомендацію від себе: програма „Тік-так" збагатиться першоклясним матеріялом. Радить серйозно призадуматись над ним.

Головний редактор за кілька днів бере в руки все те, сам перечитує поспішно декілька сторінок, зокрема завваги попередніх двох колег. Основно погоджується з ними, але того ще мало. Чергова думка — за режисером, який в сусідній кімнаті має свою „головну кватиру". Це не головний „бос" від продукції, його не має в тих закамарках і високих поверхах на Бродвею, тут урядує лише „допоміжний режисер". — У мене щось дуже добре, акцентує кожне слово головний редактор, прошу із тим запізнатись! Можна буде з цього зробити велику програму, небуденний „сьов"!... Стиль і синопса високої кляси!" — Окей, — відповідає черговий урядовець. Минає кілька тижнів, поки знайде вільну хвилину переглянути рукопис.

„Дитина щастя" дістає його апробату, але це ще не все. Чергова зупинка — в уряді головного режисера. Він, відомо всім, дуже зайнята роботою особа, десятки справ на його голові, сотки листів на його письмовім столику ждуть своєї черги. Своїм звичаєм бере він рукопис до своєї розкішної віллі за містом, там знайде вільну хвилину приглянутись ближче паперам. За місяць - два „Дитина щастя" повертає на старе місце, щоб гол. редактор та асистент режисера відбули конференцію над рукописом. Вона довга й багатогранна! Ось деталі із неї: чи третій акт досить „сильний"? Чи початок не нудний, задовгий? Чи направду це інтересна річ для загалу? Як технічно скомпонувати другу дію? — „Дитина щастя" перейшла початкову вогненну пробу! Режисер погодився переслати все до „агенції масових продуктів", нехай ці люди подумають, який буде психологічний успіх на глядача, що скаже посестра тієї агенції — фінансова агенція! Відомо ж, не для самого тільки мистецтва ставлять у телевізії мистецькі твори перед мільйонами глядачів: головна й рішальна річ — фінансовий успіх, гроші... Під кутом „фінансової аналізи" окремі знавці цього діла розбиратимуть кожну сторінку „Дитини щастя". Дальшою журою цього відділу буде справа, кому запропонувати „Дитину щастя". Чи компанії, що продає червону фарбу - мастило для жінок, чи компанії, яка продукує мило? А може зміст „Дитини щастя" буде підходити краще для тих, що анонсують дитячі продукти?

Остаточно нема чого „спішитися" з контрактом, скорше, або пізніше знайдеться компанія, яка захоче бути спонзором „Дитини щастя". Така однодушна думка фінансових і реклямових агенцій тієї телевізійної компанії, зокрема ж її мистецького підвідділу. Програма „Тік-так" не має фінансових труднощів, краще пождати з „Дитиною щастя" до другого сезону; можливо, треба буде влити „нової крови" в цю довголітню вже програму. Як всі ті митарства дійдуть до останньої стадії, щойно тоді повідомлять автора рукопису, що все „окей". Нехай підшукає аґента, щоб в його імені попровадив справу про умови продажу, гонорару тощо.

Але й тут ціла маса формальних, юридичних і ще інших проблем перед нещасним автором. Чи вдоволиться він такою сумою гроша? Не одноразово, але на рати. Чи погодиться на дальші репродукції свого твору, чи лише одноразово, бо це теж, і то поважно рішає про його гонорар. Чи дасть він, раб Божий, право фільмувати свою штуку, евентуально видати її книжкою? Якщо так, то які проценти він схоче, в яких ратах? Коли відповідь буде позитивна, його „Дитину щастя" шлють до міміографічного відділу, щоб зробити з тексту кілька десяток відбиток. Багато людей, штаб фахівців стане аж тепер, дуже серйозно студіювати рукопис. Якщо знайдуть спонзора, він обов'язково, як один з перших, дістане в свої руки рукопис „Дитини щастя", пильно буде його прочитувати, а його завваги будуть рішальні для дальших перепетій з текстом. Різні редактори, стануть наново студіювати рукопис, за ними програмовий директор, його помішники, технічний керівник теж. Зокрема цей останній пильно буде студіювати рукопис з чисто практичного боку, з цілим рядом своїх асистентів, світляних фахівців включно. Також головний редактор хоче мати свою копію, директор від костюмів теж, а потому — по одному примірникові дістануть „Дитину щастя" актори, щоб запізнались із остаточним текстом, щоб вивчили його на час.

Є ще інші особи, яким також треба дати в руки рукопис, бо і їхнє слово неостаннє. Це — менаджер від сценічного оформлення, рисівники сцени, декорацій, музичний директор, знавець від костюмів, персональний менаджер. Також відділ публікації хоче мати свій примірник, щоб приготовити в пресі, на телевізійній і радіовій сітці широку публіку про „небувалу, сенсаційну, епохову виставку", — „Дитину щастя". — На тиждень перед „прем'єрою" виконавці її (по кількох тижнях загальних проб біля округлого стола) відбувають першу загальну пробу, без строїв, світляних ефектів, сцени — здебільша в одній з порожніх заль телевізійного великана. Крейдою позначені двері, вікна, також місце дії.

На один день перед виступом на телевізії „Дитина щастя" іде на нормальну сцену, перед яркі світла рефлекторів, при повній декорації, в костюмах і т. інше. „Товчуть" її кілька разів цього дня, при чому найбільшу кладуть увагу на розложення камер, їхню гармонійну співпрацю, до одної секунди. В сам день виступу — іще одна проба, генеральна, найбільше іде уваги на строї та їхні зміни. Щойно тоді „Дитина щастя" цілий час під повним обстрілом телевізійних камер. Так іде робота приблизно на одну годину перед виступом на всю країну. — Лише одна особа поміж мільйонами глядачів сидить зрівноважена, якась байдужа — автор. „Хожденіє по мукам" його рукопису, всі дальші перипетії обнизили його „щастя" й захоплення до зера. Йому важко повірити, що його твір на фільмовому екрані, часто він не впізнає його...

М. С.

● **Катедра україністики** існує при варшавському університеті. Навчається при ній 15 студентів. Викладачами україністики є кандидат філологічних наук росіянин Федор Медведев, мовознавець, й Іван Балака — літературознавець. Навчання триває п'ять років.

Хроніка українського життя

В Австрії

Віденська Хроніка

На останніх Надзвичайних Загальних Зборах Братства св. вм. Варвари вибрано нову Управу під проводом д-ра М. Шлемкевича. Заступником Голови є д-р М. Дзерович.

10-го травня відбувся „День Матері", який влаштувало Братство св. вм. Варвари.

Зелені Свята. Під час першого дня Зелених Свят українська католицька громада св. Варвари зібралася по полудні на цвинтарі, щоб пом'янути покійних віденської парохії, а також відправити зеленосвяточну панахиду за поляглих. Спільну панахиду відслужено в головній церкві центрального цвинтаря. Відправили її о. парох В. Ґавліч, ЧСВВ і гість з Канади о. Білик, ЧСВВ. До присутніх парохіян виголосив проповідь о. парох В. Ґавліч, ЧСВВ, взиваючи не тільки до молитви за поляглих, але й до наслідування їх у жертві та посвяті для спільного добра.

5-го червня відбувся в Відні торжественний обхід вулицями міста з нагоди Празника Пресв. Евхаристії, що кожного року є могучою маніфестацією католицького Відня. Парохія св. Варвари взяла урядово участь у ньому й так, як попередніх років, українське католицьке духовенство йшло на почесному місці, цебто безпосередньо перед духовенством катедри св. Стефана.

7-го червня виголосив науковий відчит д-р Боднарчук на тему ролі України серед слов'ян. Відчит відбувся заходами Братства св. Варвари у Відні. Голова Братства д-р М. Шлемкевич представив присутнім прелеґента, а відтак у теплих словах подякував за доклад, що був вступним до цілого ряду відчитів, які відбудуться восени.

8-го червня парохія св. Варвари влаштувала прощу до „Віденського Люрду", що знаходиться в Ґуттінґу, у віденському лісі. Службу Божу правив о. парох В. Ґавліч, ЧСВВ. Співав церковний хор під управою п. А. Гнатишина. Проповідь в обох мовах виголосив о. Ґавліч, ЧСВВ. Ціла проща відбулась дуже гарно та на присутніх головно на австрійцях зробила дуже миле враження.

15-го червня Українське Культурне Товариство „Буковина" відкрило в „Вінер Сецессіон" виставку українського народного мистецтва. Виставка відбувається під патронатом міністра освіти д-ра Дрімля. Ця вистава є великим осягом українців взагалі, а для Т-ва „Буковина" зокрема. Аранжерам цієї виставки, а головно проф. сен. д-рові В. Залозецькому та всім працівникам належиться за це велике признання.

29-го червня у „Томас Заль" відбулося святочне закінчення шкільного року в українській парохіяльній школі Відня. Програму відкрив о. В. Ґавліч, який начеркнув завдання школи та виказав труднощі в її веденні. „Родичі, що її сьогодні не доцінюють і байдуже ставляться до неї, самі приготовляють могилу не тільки для парохії, але для української спільноти у Відні." — говорив о. парох. Відтак подякував усім, що трудилися в цій школі та творили професорський склад, а саме: проф. Василь Колотило, п-ні Анна Заборська та п. Грос. До матеріяльного вдержання школи причинилися добродії з Америки, а головно „Комітет Мати й Дитина" при 22 Відділі Союзу Українок Америки в Шикаґо, що не тільки присилав кожного місяця по 10 дол. але прислав більшу кількість шкільних книжок (цим займалася п-ні Марія Куріца з Шикаґо). Крім цього вплинули жертви від Католицької Акції Пань в Шикаґо та від поодиноких осіб, між ними в першій мірі від п. проф. Михайла Тершаківця з Филаделфії, що прислав 20 дол.

О. парох перевів іспити з поодинокими дітьми та роздав їм нагороди книжки, образки та інші пам'ятки. Родичі зі зворушенням слідкували за читанням і відповідями поодиноких дітей. Т. Грос прекрасно виголосила одну деклямацію, а діти відограли сценку, якої провідною думкою є, що без огляду на це, звідкіля хто походить, чи з-над Дніпра, чи з Буковини, чи з Волині, Полісся чи Поділля, всі є діти великого поневоленого українського народу і для нього всі спільно повинні працювати. Кінцевою точкою була пісня із вправами „Видиш, брате мій", що витиснула в неодного з присутніх сльози зворушення. Сценку приготовила п-ні Анна Заборська. Як доповнення до цього прекрасного дитячого вечора був виступ маленької Аґлаї Чорної з Нового Йорку, що саме приїхала з мамою до Відня. Вона не тільки деклямувала, але ще й розказала про українську школу св. Юра в Новім Йорку при парохії оо. Василіян.

Дня 30-го червня діти української парохіяльної школи Відня мали спільну прогульку автобусом до історичних замків біля Відня. Прогульку заплачено із суми, що її прислало УЦДОА від Батьківського Комітету з Нортгам в Австралії.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Кредитова Спілка „Самопоміч" у власному домі.

До важливих активів нашого міста треба записати факт переходу Фед. Кредитової С-ки „Самопоміч" до власного будинку. Міститься він при вул. Джозеф Кампу ч. 11838, поміж вулицями Кезмір і Коммор, маючи рядом власну площу до паркування. День 14-го серпня ц. р. був тим днем, коли вперше відчинились двері нового бюра Кредитівки і коли її члени, полагоджуючи свої орудки, могли розглянути гарне бюро і його зовсім модерне вивінування включно з машиною для контування найновішої системи.

Перед роком, в п'ятиріччя свого існування, Кредитівка перейшла перший мільйон у вкладках її членів, і це вже було слушною причиною для членів гордитись співвласництвом такої кооперативи. Останнє рахункове звідомлення за липень ц. р. виказує, що Кред. Спілка має 1 мільйон 127 тися долярів на вкладах і 837 тисяч на позичках. Придбання власного дому при центральній вулиці Гемтремк - Дітройту, з усіми вигодами для ділової праці і для полагоджування справ клієнтів, є дальшим, великим кроком у розбудові української фінансової установи.

Посвячення дому Кредитівки рішила дирекція зв'язати з кооперативним святом, що його плянує влаштувати в жовтні ц. р. До участи в цьому святі запрошені будуть не тільки члени Кредит. Спілки, але теж і громадяни-нечлени, як теж представники відповідних американських установ.

Перше пленарне засідання дирекції і всіх комісій та службовців у новій домівці 14-го серпня ц. р. мало частинно святковий характер. Рорставлені кошики свіжих квітів, як дарунок декого з приятелів нашої фінансової установи, та словна дань, яка була зложена цій події, склалися власне на цю святковість. У засіданні взяли участь теж голова Т-ва „Самопоміч" д-р Марітчак і принагідний гість з Вінніпеґу, д-р М. Яремко, член дирекції кред. с-ки „Карпатія", який відвідує тепер наші кредитові кооперативи в Америці, збираючи матеріял до англійської книжки про українську кооперацію.

В радіовому зверненні до українського громадянства, зокрема до членів Кредитівки в Дітройті, 11-го серпня ц. р. з приводу переходу її до власного будинку, голова Ради Директорів п. Іван Білоус висловив оригінальне і важливе побажання. Згадавши старий український звичай обдаровувати родичів, приятелів чи знайомих, коли ці збудують собі власну хату або поселяться на новому місці, дир. Білоус звернувся з апелем до всіх наших друзів обдарувати теж свою Кредитівку, безкоштовно, а проте цінно, а саме::

1) Принести хоч і невеличку суму гроша, як дальший вклад на свою книжечку;

2) Приєднати одного чи більше нових членів для нашої Кредит. Спілки.

Це звернення заслуговує на якнайпильнішу увагу великого вже гурту членів і прихильників Кредитівки.

В. Несторович

УВАН У КАНАДІ ПАМ'ЯТІ ПРОФ. ПАВЛИЧЕНКА

З приводу смерти дійсного члена УВАН проф. д-ра Т. К. Павличенка відбулося жалобне засідання УВАН у Вінніпеґу 12 серпня ц. р. Засідання відкрив голова УВАН у Канаді проф. Яр. Рудницький, після чого приявні вшанували пам'ять Покійного вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Про науково-дослідчу працю проф. Павличенка й його життя на еміґрації в Европі говорив проф. М. Боровський. Д-р М. І. Мандрика схарактеризував Покійного як громадського діяча й літератора, обговоривши його твори з ділянки поезії та перекладів. Управа ВУАН у Канаді вирішила в пізнішому часі відбути окрему прилюдну Сесію, присвячену пам'яті проф. Павличенка, і, коли буде можна, видати окреме число в серії „Українські Вчені", — присвячене цьому світової слави вченому. На засіданні прийнято до відома, що УВАН була заступлена на похороні в Саскатуні проф. П. Юзиком з Вінніпеґу.

Посмертна Згадка

27 липня ц. р. відійшов у вічність сотник Укр. Січових Стрільців Дмитро Ференчук. Помер по довшій і важкій недузі в Ніяґара Фолс, Онтаріо, проживши 75 років.

Покійний Дмитро Ференчук народився 6 листопада 1883 р. в Вижниці на зеленій Буковині, де покінчив народню та середню освіту. В 1906 р. переїхав на високі студії до Відня, де студіював на лісовому інженерському відділі. По закінченні високих студій Д. Ференчук вступив до офіцерської школи в Відні в 1911 р., чуючи в собі поклик до військового ремесла. Коли в 1914 р. вибухла світова війна, він машерував в рядах австрійської армії на італійський фронт. Із довгих, тяжких і затяжних боїв вийшов не тільки ціло, але й здобув високу військову ранґу — капітана.

По розвалі австро - мадярської монархії Дмитро Ференчук зголосився до Укр. Січових Стрільців, їх Гуцульського Куреня, бо уважав, що для українського народу війна ще не закінчена. Як сотник переживав він усю долю і недолю народної української армії в тих пам'ятних роках активної визвольної боротьби за волю українського народу. Із світлих моментів він пережив тріюмфальний вмарш української армії до столиці Києва, із сумних моментів перейшов він також і трагедію цієї армії, коли „встоятись не було сили".

По першій світовій війні сотник Дмитро Ференчук перебував короткий час як лісовий інженер в Голляндії. Опісля перенісся до Галичини, де зв'язав себе подружжям із Марією Шиманською, учителькою середніх шкіл. В 1924 р. перейшов на буковинську рідну землю, де перебрав завідательство великого державного тартаку, на якому то становищі перебув до другої світової війни. Бурхливі хвилі другої світової війни кинули Дмитра Ференчука до Німеччини. Кілька літ він перебув в місті Гайденав, як опікун і виховник української молоді. В 1949 р. він переїхав на стале перебування до Канади, де враз зі своєю дочкою Сузанною, заміжною за п. Іваном Сиротюком, замешкав в Ніяґара Фолс.

СОТНИК ДМИТРО ФЕРЕНЧУК

Дмитро Ференчук був людиною чину. Був скромний в поведенні, говорив лише тоді, коли дійсно треба було, ділав тільки по докладному передуманні. Брав активну участь в працях українських організацій, в останньому часі був душею філії УНО в Ніяґара Фолс.

Величавий похорон пок. сотника Дмитра Ференчука відбувся 30 липня в Ніяґара Фоллс, Онт. при співучасті усіх місцевих організацій. Похоронні обряди відправив місцевий парох о. д-р М. Комар. Від Краєвої Екзекутиви УНО промовляв на могилі п. Мастикаш з Торонта, після чого сурмач віддав покійному сотникові послідній військовий салют, а члени Українсько-Канадійського Леґіону із Ст. Кетеринс та представники укр. організацій зложили свої червоні маки на домовину покійного.

На поминальному прийнятті після похорону присутні для відзначення пам'яті покійного сотника зложили свої жертви на українську пресу. Крім загальної збірки окремі жертви зложили: п. П. Самець від Філії УНО в Ніяґара Фоллс $15, п. Петро Чоботько $15, п. В. Зенич $5, п. Пелешак $2, п. Петро Струк $2.

Вічна Пам'ять Покійному!

Н. Н.

СЬОМІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КоДУС-у НА ЕМІҐРАЦІЇ

24-го червня 1958 р. відбулися в Парижі Загальні Збори Комісії Допомоги Українському Студентству в присутності 15 осіб, якими, крім членів управи КоДУС-у, було заступлених 18 членів - представників установ з ухвальним голосом, на всіх 26 членів КоДУС-у. Зборами провадив проф. О. Шульгин, секретарвали п. Т. Волошин і сотник М. Фриз.

Згідно з прийнятим порядком нарад, після відчитання і виголошення привітів — вибрано комісії: мандатну, резолюційну і для підготови вибору нових виконних органів КоДУС-у. Згодом прийнято протокол останніх Загальних Зборів.

Присутні вислухали коротких звідомлень уступаючої управи і контрольної комісії. Голова КоДУС-у, проф. О. Кульчицький звітував про справи президії, вказуючи головно на культурну політику КоДУС-у. Секретар КоДУС-у, Т. Волошин зілюстрував числами розвиток акцій допомогової, збіркової і повернених стипендій та витрат на кошти завідування, порівнюючи 1951-52 з 1956-57 рр. Надходження з 1952 р. становили 2,650,768 фр., в 1955 р. 3,581,-907 фр., в тому числі повернестипендії в 1952 р. 680,703 фр. в 1957 р. 1,135,712 фр. Кошти завідування зменшились з 989,344 фр. в 1952 і з 473,550 фр. з 1953 р. до 382,535 фр. в 195 р. всього 10.6%. Таке становище нотоване протягом останніх 6 років, дозволило збільшувати з року на рік кошти на виплату допомоги. І так: в 1952 р. видано на допомогу для 77 студентів фр. 1,427,415; в 1957 для 59 студентів 2,207,687 фр. Ця остання сума поданої допомоги в 1958 р. зросте, як через підвищення рівня щомісячної стипендії від 1. 10. 1957 р., так через збільшення числа стипендіятів. Від 1. 10. 1955 — 30. 9. 1957 рр. надійшло 1774, відійшло 9,191 листів. Звітодавець підкреслив необхідність координації всілякої допомогової акції студентству з КоДУС-ом, який від 12 років своєї безустанної діяльности є єдиною до цього покликаною центральною установою і визнаний всіма громадськими установами на еміґрації. Контрольна Комісія відзначила правильне і ощадне господарство та великий вклад праці у розбудову КоДУС-у, і, схваливши діяльність управи, висловила признання за пророблену роботу.

Після дискусії, в якій порушено справи, що про них мова в резолюціях, вибрано одноголосно управу в дотеперішньому складі: проф. О. Кульчицький — голова, проф. О. Шульгин — містоголова, о. канцлер М. Левенець — фінан.-господ. референт, Т. Волошин — секретар, представник ЦЕСУС-у — член. До Контр. Комісії увійшли: о. мгр. протопресвітер М. Вишневський — голова, проф. В. Янів — містоголова, дир. М. Капуста, сотник М. Фриз і ред. О. Штуль — члени.

Далі ухвалено зреферований секретарем кошторис бюджету, як відображення пляну проці управи в наступному році, уповноважнюючи її поробити зміни, залежно від умов.

Вкінці зібрані вислухали і одноголосно прийняли відчитані д-ром В. Маркусем резолюції.

Зокрема Загальні Збори винесли такі постанови до найближчої діяльности КоДУС-у:

1) Збори доручають управі поширити членську базу КоДУС-у на низку інших установ і товариств, причому встановити обов'язкову річну членську вкладку, щонайменше у розмірі 1000 фр., 10. н. м., 1 фунт, 3 дол., або їх рівновартість.

2) Збори звертаються до всіх установ і товариств, які мають в пляні організовану допомогову акцію серед студентів, робити це через КоДУС або в порозумінні з ним.

3) Збори схвалюють ініціятиву КоДУС-у щодо піднесення українознавства серед стипендіятів та уповноважують управу ставити вимогу до кандидатів на стипендію, перейти провірку з українознавства на протязі не пізніше одного року. В стипендійній політиці слід прийняти засаду, що не можна користуватися допомогою КоДУС-у, без того, хоб не виявити себе цього гідним перед українством.

4) Збори вважають необхідним охопити допомогою і тих українських студентів, які прибули з-за океану на студії в европейських високих школах.

5) Збори стверджують, що повертання стипендій колиш. стипендіятами КоДУС-у не є задовільне і тому уповноважнюють управу продовжувати заходи за їх поверненням від усіх, що користувалися допомогою від 1940 р., а прізвища тих, що не виконають свого зобов'язання оголошувати в пресі.

6) Збори вітають ініціятиву управи поширення діяльности КоДУС-у на часткову допомогу молодим спеціялістам українознавства шляхом утворення окремих стипендійних фондів та розписання конкурсів і пропонують продовжувати заходи в цьому напрямі.

7) Збори, занепокоєні вістками про можливу ліквідацію українського студентського осередку в Лювені, прохають відповідні чинники докласти всіх старань, щоб зберегти цей постійний український культурний осередок у Бельгії.

8) Збори вважають, що господарство фондами КоДУС-у було більш ніж ощадне і тому, що праця в цій установі недостатньо винагороджена, дозволяють управі відповідно збільшити кошти на винагороду за технічну працю.

Сарсель, 22. червня, 1958

Голова Загальних Зборів — **проф. Олександер Шульгин,** секретарі: **Т. Волошин і сотник М. Фриз.**

Короткі Вістки

● **Амбасада ЗДА у Відні** перестерігає американських туристів, щоб вони не наближались до кордонів Мадярщини та Чехословаччини і не появлялись у прикордонній смузі з фотоапаратами. Цими днями 22-річний американський студент Джан Б. Гардкестл переліз попід дротом на чехо-словацький бік, щоб приятелі фотографували його „на пам'ятку" з-поза залізного кордону. В той момент його схопила чеська прикордонна сторожа, і він мусів пересидіти три дні у в'язниці.

● **Курси для вчителів українських народних шкіл** відбулися в червні і в липні ц. р., у Букарешті (Румунія).

● **У Москві** несподівано появився „вичищений" Хрущовим з усіх високих становищ колишній прем'єр і міністер закордонних справ, один із найстаріших большевиків, В. Молотов. Можливо, що він приїхав у зв'язку з совєтсько - моґольськими торговельними переговорами, як амбасадор СССР у Зовнішній Монголії, де перебуває на „почесному засланні". На прийняття в честь монгольських комуністів Молотова не запрошено.

● **„Усміхнений Майк"**, як називають совєтського амбасадора у Вашинґтоні Міхаїла Меншікова, придумав новий спосіб большевицької пропаґанди в ЗДА: масове розсилання на різні адреси „пресових бюлетенів". Американський уряд зажадав для своєї амбасади у Москві такого самого права, загрозивши, у випадку відмови, заборонити „Майкові" продовжувати ту забаву.

● **26-річного Моше Двейка,** який 29 жовтня минулого року кинув ручну ґранату в залі засідань ізраїльського парляменту, при чому поранено кількох міністрів, засудили в Єрусалимі на 15 років в'язниці.

Бразилія пропонує зорганізувати „Комітет 21-го" у Вашинґтоні

Ріо де Жанейро. — Бразилійський міністер закордонних справ Франціско Неграо де Ліма запропонував зорганізувати окремий комітет, який складався б із 21-го представника від американських держав та який випрацював би програму для економічного розвитку американських латинських країн. Хоч досі ще немає урядової відповіді на цю пропозицію, то гадають, що Вашинґтон прихильно поставиться до цієї пропозиції. Бразилійський президент Хусцеліно Кубічек ще в червні писав президентові Айзенгаверові про потребу економічної допомоги державам Латинської Америки, і від того часу в столиці цієї країни підкреслюють потребу вивчати економіку держав Латинської Америки. З Вашинґтону заявляють, що в останньому тижні вересня або першого тижня жовтня відбудеться засідання амбасадорів 21-ої американської держави, на якому мають вибрати „Комітет 21-го". Цей Комітет мав би вирішити слідуючі справи: (1) Вміщення приватного капіталу в недорозвинені країни; (2) у зв'язку з потребою позичок зорганізувати Міжамериканський Банк Розвитку; (3) поліпшення економік латинських американських держав та поборювання інфляції валюти; (4) стабілізація цін і торгівлі основними сирівцями, які є в цих державах; (5) вплив европейського ринку на Латинську Америку і (6) можливість створення спільного ринку для країн американських держав. Бразилійці стоять на становищі, що всі пункти цієї програми, треба студіювати разом з американцями, і тому пропонують зорганізувати „Окремий Комітет 21", який вирішував би справу поліпшення економіки країн Південної і Середущої Америки. 17-го серпня міністер Неґрао де Ліма був у столиці Параґваю, де промовляв перед членами уряду і амбасадорами американських держав, заохочуючи їх до підтримки пляну президента Кубічека в справі більшої співпраці між країнами Латинської Америки.

Рекомендують судити за образу Конґресу 13-ох робітничих провідників

Вашинґтон. — Сенат більшістю всіх присутніх сенаторів (87 до 0) голосував за те, щоб судити голову спілки столярів Моріса А. Гатчісона та 12 інших осіб за те, що відмовились зізнавати в Сенаті в справі надужить в робітничих організаціях. Перед голосуванням голова сенатської комісії, яка досліджувала зловживання робітничими фондами в робітничих спілках сенатор Дж. Л. МекКлеллен гостро виступив проти тактики, якою „користуються злочинні елементи" в обструкції проти праці комісії, яку він очолює. Сенатор МекКлеллен заявив, що 10 осіб, яких комісія рекомендує судити за образу Конґресу, в химерний спосіб відмовлялися свідчити в комісії, покликуючися на поправку до конституції, тому, що не хотіли зізнавати про своїх приятелів. Своє рішення перешле комісія до прокуратора ЗДА в Дистрикті Колумбія, який має вирішити, чи передавати цю справу федеральному судові, що мав би судити тих 13 осіб за образу Конґресу. До них належать, крім Гатчесона, ще такі особи: Ернест Марк Гай із Ню Йорку, Пітер Лікаволі з Дітройту, Антоні Аккардо з Шикаґо, Абраґам Тейтельбавм (Шикаґо), Джозеф Аюппа (Сісеро, Іллиной), Сем Батталія (Шикаґо), Джан Лярдіно (Шикаґо) та інші. Всі вони були зайняті в робітничих організаціях, але деякі займалися одночасно й різними незаконними діями.

Стресснер склав присягу як президент Параґваю

Асуссіон, Параґвай. — 15-го серпня генерал Альфредо Стресснер склав присягу як президент держави на другу п'ятирічну каденцію. В Конґресі було 40 коґресменів і провідники 39 закордонних дипломатичних делеґацій. В своїй інавґураційній промові він говорив про економічні успіхи свого уряду та про те що почалися нафтові свердлування в районі Чако та що устабілізовано параґвайську валюту. В неділю 17-го серпня відбулася велика демонстрація-парада, в якій 50,000 осіб маршували та вигукували свою відданість президентові, що починає другу каденцію свого урядування. Ця парада свідчила про силу Партії Колорадо, яка підтримує президента Стресснера і до якої належать всі члени конґресу і всі вищі військовики. Президент зійшов із підвищення на вулицю і танцював „Колорадо польку" з головою жіночого відділу своєї партії панею Бієнвенідою Санчез.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

КАТАЛОГ
КНИЖОК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

63 GRAND STREET JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками, або поштовими переказами

(2)

Обірвані струни: антологія поезії бр. 3.00, опр.	3.50
Олесь Ол.: Чужиною — поезії	0.50
З журбою радість обнялася — поезії	1.00
Онацький Є.: У Вічному Місті, спогади	4.00
Островерха М.: Гомін з далека — нариси	1.00
Обніжками на битий шлях 1921-1926	1.50
Без докору, міркування на мист. теми	0.75
Паньківський К.: Від держави до Комітету	2.00
Парфанович С.: У лісничівці	1.50
Інші дні	0.80
Загоріла полонина	0.50
У Києві	0.75
Пасічник М.: З вишневих садів — збірка новель і опов.	1.25
Пасічник Т.: Петро Гордієнко, поема	2.50
Перелісна К.: Ой, хто там	0.80
Для малят про звірят, віршики для дітей	0.60
Петлюра С.: Статті, листи і документи бр. 6.00, опр.	7.00
Підручник громадянства (Citizenship Handbook)	0.50
Прокоп М.: Україна і українська політика Москви	0.60
Повстенко О.: Катедра св. Софії у Києві	12.50
Подвезько М. Л.: Українсько-англійський словник	5.00
Англійсько-Український словник	4.00
Понеділок М.: Вітаміни — гумористичні образки	2.00

ТАРЗАН, ч. 4112. Звідтам виходить дим . . .

HIS SUPPLE BODY NOW IN PERFECT COORDINATION, TARZAN TROTTED EASTWARD.

BUT HIS STEP WAS HESITANT AS HE SAW SMOKE CURLING UPWARDS IN THE DISTANT SKY--

AND SEVERAL MILES AWAY, SCREAMING NATIVES FLED FROM A VILLAGE TURNED INTO A HOLOCAUST!

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Тіло Тарзана було тепер знову гнучке і добре скоординоване, коли йшов він пішки у східньому напрямку.

Але його кроки втратили рішучість, коли він побачив на обрії дим, що клубками ішов угору . . .

А кілька миль звідтам тубильці з плачем втікали із палаючого села.